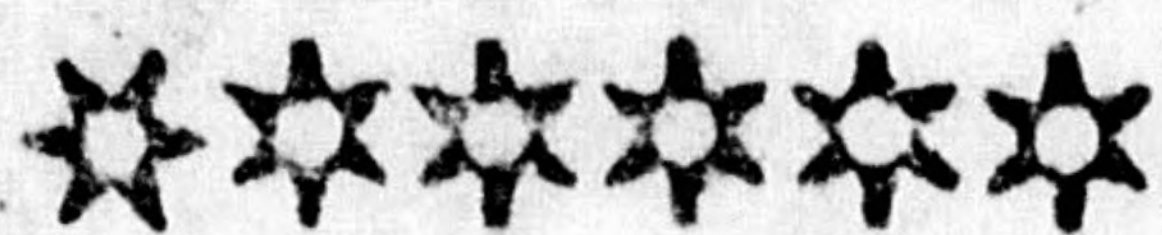

Nro. 48.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Kedden Junius 15-ik napján 1813-dik
esztendőben.

Prussia Birodalom.

A' föld népének közönséges felkeléséről kiadott Kir. Rendeléseknek további folytatása.

A' felkelő földnépének organisatiójáról vagy formálásáról.

32.) A' Felkelő földnépe gyalogokból és lovasokból áll.

33.) Minden 80 — 100 embert egy Kapitány, minden 40 — 50 embert egy hadnagy kormányoz, ha azok gyalog szolgálnak.

34.) Minden 40 — 50 lovas ember egy kompaniát teszen, és egy lovas Kapitánytól vezéreltetnek; 20 — 25 lovas embert egy hadnagy igazgat.

35.) Kissebb csoportokat egy káplár, vagy

all-tiszt kommandiroz. Egy all-tisztre 8 — 10 köz ember bízatik.

36.) A' Kapitányok az első három hónapban a' Kerületbeli Commendánsoktól fognak ki-neveztetni, annakutánna, ha üres hely leszen, magától a' felkelő földnépétől. — A' több fő tiszteket és alltiszteket maga a' felkelő földnépe választja; de az illy választás elsőben a' birto-kos és vagyonos emberektől, a' Status - és Kö-zönségbeli tisztviselőktől, a' falusi bíráktól, ura-dalombéli gazdáktól, erdőtisztektől, és falusi os-kola tanítóktól fog függeni.

37.) A' gyalog és lovas Kapitányok jobb kar-jokon fekete és fejer pántlika kötőket, a' hadna-gyok is illyen kötőket, de bal karjaikon fognak viselni.

38.) A' tisztektől való függés tsak addig tart, míg a' felkelő földnépe, míg a' fegyverben való gyakorlás, vagy az ellenség ellen való valóságos szolgálat ideje alatt tart; ilyenkor igen szoros a' tisztektől való függés, és az engedetleneket a' hadi ítélő szék eleibe lehet idézni's megbüntetni.

39.) A' felkelő földnépének semmi forma ru-hája nem leszen, mivel az által az ellenségtől megesmértetnének, és annak üldözésére kitéte-tődnének.

40.) A' jelenvaló háború alatt ugyan semmi zászlói nem lesznek a' felkelő földnépének; mind-azáltal azok a' közönségek, mellyek leg dereka-sabban, 's leg serényebben fogják magokat vi-selni, a' háború végződése után zászlókat nyer-nek megjutalmaztatásokra; és az illy zászlók örök emlékezetnek okáért a' templomokban füg-gesztetnek fel, és a' közönséges parádékban és

bútsújárásokban a' Közönségek előtt fognak hordatni.

A' fegyveres tárakról, és a' felfegyverkezésről.

41) Minden all-kerületnek egy olly fegyvertára fog lenni; mellyben azoknak fegyvereik tartatnak, a' kik magoknak fegyvereket nem szerzhetnek, hanem azokat vagy a' közönségek vagy a' városok adják nékiek.

42) Mindazáltal a' védelmező deputatióknak ítéletektől fog az függeni, ha nem lenne é jobb a' felkelő földnépnek minden fegyverét az illy fegyvertárakban tartani. — Semmi meghatározott fegyverek ugyan nem leszen: mindazáltal minden lovas felkelőnek leg alább egy dárdájának, egy szekertzéjének, vagy egy tsákánnyának, a' gyalog felkelőnek pedig egy szekertzéjének, és vasvillájának kell lenni. E' mellett a' gyalogság a' tarisznyáról, tábori palatzkról, a' lovas pedig az abrakos tarisznyáról el ne felejtkezzen.

43.) A' felkelő földnépének fegyverei lesznek: mindennemű puskák bajonettel (bagnéttel, vagy péterkéssel) vagy a' nélkül, dárda, nyárs, vasvilla, kard, szekertze vagy fejsze, visszafordított kasza s. a. t. Hogyha puskába való golyóbisa nem leszen, minden némű srétnek, feldarabolt ónnak, vagy vasnak hasznát veheti; arra való nézve minden puskásnak elegendő puskaporának, golyóbisának, vagy ón darabjának kell lenni.

44) A' fegyvertárakat nem a' tábori és országos utak mellett, hanem az erdőkben, és a' járatlan helyeken kell tsinálni, egy kevéssé bé is lehet azokat sántzolni, a' hol a' felkelő földnépet vasárnapokon és más innepnapokon a' fegy-

verben is gyakorlani lehet. Ottan a' felkelő föld népének tsuportjai is öszve gyűlhetnek, felváltathatnak, kiállíttathatnak, és arra vígyáznak, hogy onnan senki semmit el ne vigyen, és semmi meg ne romollyon.

45.) A' ki az illy fegyvertárat az ellenségnek elárúlja, meglövetik.

A fegyverben való gyakorlásokról és jeladásokról.

46.) A' felkelő földnépe vasárnapokon, inepnapokon, és az esteli órákon gyakoroltasson a' fegyverben, és a' következőkből álljon: gyakoroltasson a' tsoportban és rendbe való állásban, 's fordulásokban, minden lárma nélkül és halkal való marsirozásban, a' dárdáknak és vasvilláknak forgatásában, 's azokkal az ellenséges lovasságnak vissza hajtásában; a' puskákkal való lövésben, a' völgyekben, a' tetők és erdők hátok megett való tsoportos elillantásban, egyenként való kémlelésben, patrollirozásban (tzirkálásban), a' faluk, tsűrök mellett, az erdőkben, a' tetők megett való elrejtezésben, 's onnan hirtelen és észrevehetetlenül való kiugrásban, lármával, és egymás mellett megtámadni, a' sántzokban, a' bokrok, sövények és házak megett való állásban, magoknak vagy magánosan vagy tsoportban való vissza húzásokban, s. a. t.

47.) A' felkelő földnépet a' szolgálatból kilépett katonák tartoznak minden vonakodás nélkül tanítani.

48.) Minémű jeladásokkal kellyen a' felkelő földnépet öszve hívni, harang vonással é, rakéták által é, vagy tüzes póznák által? azt a'

helységeknek kell meg gondolni. Sőt azt is világosan meg mondják, ha úzni kell é az ellenséget, vagy pedig csoportosan vissza vonnyák magokat az előtt. — Az első jeladásra mindennek a' fegyverestárhoz kell menni.

(A' többit a' jövő posta napon).

A' Prusszus Generál Lajtnant *Bülow* corpsa, a' mint a' Berlini tudósítások tartják, meglehetősen előbre nyomúlt, és fő hadi szállását *Herzbergbe* a' Torgau felé vivő úton tette által. — Egy 20000 emberből álló Orosz corpus Posenből az Odera felé marsirozik Gróf *Tolstoy* pedig, a' mint hírlelik, 40000 emberrel a' Wistula folyóvíztől Pósen felé.

Potsdám környékéről következő tudósítások olvastatnak a' Berlini 20-ik Májusi újság levelekben: Baumgartenbrüctől Kopnikig, minden pontokon sánczok ásatnak, az erdők bévágatnak, a' föld színe vízzel boríttatik bé. *Berlinből* a' Királyi hertzeg asszonyok más bátorságosabb helyre mentek, a' kasszák és archivumok (leveles táruk) másuvá vitettek, a' nevezetesebb Királyi tisztviselő személyek az Ódera jobb partjára menni parantsoltattak, de nem azért, hogy az ellenségnek oda való bemenetelétől félnének, hanem eleve való gondviselés végett, ne hogy balra fordúlván a' hadi szerentse, készületlenül találtassanak, 's prédájává legyenek az ellenségnek.

Hadi Történetek.

I. *A' múlt posta napon költ Magy. Kurir 47-ik darabjának 662-ik lapján félbe szakadt tikkelynek folytatása.*

Maga *Napoleon* Császár Majus 18-ik napján

indúltki Drézdából, annak éjjelén *Harthaban* hált, 's más nap 10 órakor dél előtt Bautzenhez érkezett, azt az egész napot az ellenség fekvésének megvizsgálására fordította, és ki is tanulta, hogy a' *Barclay de Tolly*, *Langeron*, és *Sasz* Orosz Generalisoknak corporaik, és a' *Kleist* Prusszus General hadi serege, az egyesült nagy ármádiával össze kaptoltattak, mellyet velek együtt 150 — 160 ezer emberre lehetett betsűlni.

Majus 19-ik napjának estéjén következendő módon fekütt az ellenség. Jobb szárnya azokhoz a' hegyekhez vólt támasztva, mellyek nagy erdővel vóltak békfedve, és Bautzentől közel egy óráni földre, a' *Sprée* folyóvíz felé, perpendicularis líneában állottak. — Az ellenséges ármáda centruma, az az, a' dereka Bautzenhez támaszkodott, melly város sok lövő résekkel vólt felkészítve, bésántzolva, és redutákkal, az az, négy szegletű sántzokkal körülvéve. Az ellenség jobb szárnya azokhoz az eleve meg erősítetett dombokhoz támaszkodott, mellyek *Nümschütz* felé a' *Sprée* folyóvíznek szoros helyekből való kifolyását (*deboucheít*) fedezték; a' frontját a' *Sprée* folyóvíz felé fordította. Ezután az erős positio után második is következett.

Hátrább 3000 ölnire sok felhányt földet és sántzokat lehetett látni, a' mellyek az ő második postiójoknak vóltak jelei. Bal szárnyok hátrább 2000 ölnire, *Hochkirchen* falu előtt épen azon hegyekhez támaszkodott, a' mellyekhez az első postio vólt támaszkodva. A' dereka három bésántzolt faluhoz vólt dűlve, a' hol annyi földi erősségeket készítettek, hogy azokat erős váraknak lehetett tartani, a' centrumnak három ne-

gyed részét ingoványos és csak nem hozzájárulhatatlan fölé vette körül; végtére a' jobb szárnyának is hasonló bésántzolt faluk és dombok mellett való fekvése volt. — Az ellenséges ármádának frontja, az az, külső oldala mind az elsőbb mind az utolsobb positionnak mintegy másfél Frantzia mértföldre volt kiterjeszkedve. — A' két Fejedelemnek fő hadi szállása *Neehernben* volt.

Azon napon, t. i. Majus 19 ikén következő volt: Az ármáda jobb szárnyán a' Reggiói hertzeg (*Marsal Oudinot*) állott, a' Sprée folyóviz bal partyához támaszkodott, és az ellenség bal szárnyától ezen völgy által választatott el. A' Tarenti Hertzeg (*Marsal Macdonald*) Bautzen előtt a' Drézdai útnak két oldalán állott, a' Ragusai hertzeg (*Marsal Marmont*) Bautzentől balra, Nimschitz faluval által ellenben. Generál *Bertrand* a' Ragusai hertzeg corpusának bal szárnya felé, és egy szélmalomhoz, 's egy erdőhöz támaszkodott, és úgy tette, mintha Jaselitzből az ellenség jobb szárnya ellen igyekezne menni. — A' Moszkvai Hertzeg (*Marsal Ney*), *Lauriston*, és *Reynier* Generálisok Hoyerswerdában, a' Berlinben vivő úton, a' líneán kívül, és a' mi bal szárnyunk megett állottak.

Füvébe menvén az ellenségnek, hogy Hoyerswerda felől egy nagy corpus marsirozzon feléje, úgy vélekedett, hogy a' Császár az ő ármádájának jobb szárnyát akarja megkerülni, a' tsatamezőt megváltoztatni, és az ő sok fáradsággal készített bésántzolásait haszonvehetetlenné tenni. Mivel a' Generál *Lauriston* eljövételéről semmit sem tudott, nem hitte, hogy az ő cor-

pusa 18 — 20 ezer emberből állyon. Arra való nézve Majus 19-ik napján, reggeli 4 órakor, *York* Generált 12000 Prusszus, és *Barcley-de Tolly* Generált 18000 Orosz katonákkal ellene küldötte. Az Oroszok *Klixbe*, a' Prusszusok *Weisigba* állottak ki.

Azonközben Fr. Generál Gróf *Bertrand*, *Petry* Generált egy Olasz osztály sereggel *Königswarthába* küldötte olly véggel, hogy a' mi elküldött corpusainkal való egyesülést fenn tartsa. Ő ugyan még délbe oda ért, de rossz intézeteket tett, meg nem vizsgálta a' közel fekvő erdőt; strázsáit is rosszul állította ki, és 4 órakor nagy *Hurra* kiáltással megtámadtatván az ellenségtől, egynéhány batallionok öszve zavarodtak, 600 embert elvesztett, a' kik közt *Balathier* olasz osztályos Generális sebbe esve vólt, ezen kívül 2 ágyút és 3 puska poros szekeret; de minekutánna az osztály sereg fegyverhez nyúlt vólna, az erdőhöz támaszkodott, és keményen ellentállott az ellenségnek.

Minekutánna Gr. *Walmy* a' lovassággal oda érkezett vólna, az olasz osztály sereg eleibe állott, 's vissza vette *Königswarthát*. Azon szempillantatban Gr. *Lauristonnak* az a' corpora is oda érkezett, melly a' Moszkvai hertzeg corpora előtt marsirozott, hogy az ellenségnek *Hoyerswerdatól* *Weissigig* kinyúló positióját megkerülylye. Mindjárt elkezdődött a' verekedés, és ha egy mély úton által nem kellett vólna menni, melly miatt a' Fr. seregek elkéstek, egészen semmivé tétetett vólna a' Generál *York* corpora; de így is 3 óráig tartott a' verekedés, és az ő corpora hátrább veretett, és a' *Sprée* vizé-

nek túlsó partjára üzetett. — Ezt a' Weissig mellett esett tsatát, 's annak környülállásait bővebben elő fogja adni a' Fr. Monitor ezután.

Majus 19-ik napját követett éjjel tehát a' Weissigi positióba maradt Gróf *Lauriston*, a' *Moszkvai hertzeg* Maukersdorffban, Gróf *Reynier* pedig egy órával hátrább, következésképen szemlátomást megkerülték az ellenség positiójának jobb szárnyát.

Majus 20-ik napján, reggeli 8 órakor a' Bautzenen túl fekvő tetőkre ment a' Császár, és a' Reggiói Hertzegnek megparantsolta, hogy mennyen által a' Sprée vizén, és támadja meg azokat a' hegyeket, a' mellyekhez az ellenség bal szárnya támaszkodott; hogy a' Tarenti hertzeg (Marsal Macdonald) Bautzen és azon hegyek között készítesse a' Spréén egy hidat; hogy a' Ragusai hertzeg (Marsal Marmont) egy más hidat is tsináltasson azon a' vízen, azon a' helyen, a' hol ez a' folyó-víz balra, Bautzenhez fél óránira tsavarodást teszen; a' Dalmátziai hertzegnek (Marsal Soultnek) a' kire a' Fr. armádia derekának vezérlését bízta, hogy a' Sprée folyóvízen mennyen által, és háborgassa meg az ellenség jobb szárnyát; végtére a' Moszkvai hertzegnek, kinek vezérlése alatt a' 3-ik corpus, Gr. *Lauriston*, és Generál *Reynier* vóltanak, hogy mindnyájan által menvén Klix falu szomszédtságában a' Sprée folyóvízen, kerüllyék meg az ellenség jobb szárnyát, és Würscheni fő hadiszállását, 's onnan marsirozzanak Weissenberghez.

E' meglévén, délben az ágyúzás elkezdődött. A' Tarenti hertzegnek semmi szüksége nem

volt a' híd tsináltatásra, készen talált egy kő hídát, mellyen erőszakosan által is ment. A' Ragusai hertzeg a' parantsolat szerént hídát tsináltatván, azon a' maga corpusát a' Sprée tulsó partjára vezette. Az ellenségnek hat óráig tartó mérges ágyúzása, és egynehány sikertlen megtamadása után Generál *Compans* Bautzent elfoglaltatta, azt mivelte Generál *Bonnet* is Alsó Kaynával, és azt a' dombot, melly néki az ellenség positiójának egész derekát hatalmába ejtette, sebes lépéssel el foglalta; a' Reggioi hertzeg az említett tetőket az ellenségtől elvette, és azt esteli 7 órakor a' második positiójába, az az, fekvésébe vissza nyomta. — Generál *Bertrand*, által ment ugyan a' Sprée vizének egyik ágán, de még is megtartotta az ellenség azokat a' tetőket, a' mellyek az ő jobb szárnyát támogatták, 's annál fogva, a' Moszkwai hertzeg corpora és a' mi ármádiánk közt meg maradt.

Esteli 8 órakor Bautzenbe bément a' Császár, a' hol valamint a' lakosoktól, úgy az Előjáróktól is olly szívességgel fogadtatott, a' milyennel kell a' szövetséges fejedelmeket fogadni. — Ez a' verekedés, mellyet ha Bautzentől ele lehetne választani, méltán Bautzeni verekedésnek neveztetheine; előjátéka volt a' Würscheni verekedésnek.

Azonközben lassan lassan által látta azt az ellenség, hogy őtet a' maga állásából erőhatalommal ki lehet nyomni. Nem volt többé olly remenységben, ettől a' szempillantattól fogva érezni kellett a' maga megverettetésének előjáró postáit, minden intézetjeit megváltoztatta, minden eleve tett munkái és 300 redutjai haszontalanok voltak, positiójának jobb szárnya, melly a' 4-ik corpussal által ellenben állott, ármádájának derekává lett, és jobb szárnyát, melly hadi népének leg jobb részéből állott, a' Moszkwai hertzeg corpusával által ellenben kellett állítani, és olly helyre húzni, mellyet nem esmért.

Majus 21-ik napján, reggeli 5 órakor, *Napoleon* Császár a' Bautzen előtt $\frac{3}{4}$ mértföldre fekvő tetőkre ment. A' Reggioi hertzeg azokon a' tetőkön, a' mellyeket az ellenség a' maga jobb szárnyával védelmezett vala, apró fegyverből keményen tüzelt. Az Oroszok, a' kik ezen positionak fontos voltát jól érzették, hadi seregeiknek jobb részét oda állították ki, hogy bal szárnyok meg ne kerültesen. A' Császár a' Reggioi és Tarenti Hertzegeknek meg parantsolta, hogy a' verekedést folytassák, hogy annál fogva az ellenségnek bal szárnyát megakadályoztathassák, hogy onnan ki ne mozdúljanak, és a' valóságos megtámadást, mellynek resultatumát, az az, következését déli előtt, vagy délután egy óráig meg nem lehetne tudni, eltitkollják.

A' Raguzai hertzeg (Marsal Marmont) ezer ölnire a' maga positiójából előbre nyomulván szörnyűképen tüzelt az ellenség a' maga sántzaiból és redutjaiból. A' testőrök, és az ármádának tartalék seregje, gyalogság, lovasság, mellyek a' tetők mellett el voltak rejtezve, jobbra balra, könnyű útakon előbre nyomulhattak, a' mint tudniillik azon napnak történeteí kívánták vala, 's ilyenképen ki nem tanulhatta az ellenség a' megtámadásnak valóságos pontját. — *Ezen hivatal szerént való tudósításnak hátra lévő részét a' jövő posta napon.*

II. *Az Albis folyóvíz alsó részéről.*

Hogy a' jelenvaló környülállások közt egészen más ábrázatba öltözött legyen Hamburg városa, könnyen el lehet hinni. A' lakosoknak fele része honnyából kiköltözött, az otthon maradt férfiak pedig a' városon kívül, és a' lárma piatzokon fegyverben állanak, 's vígyáznak; a' munkáról senki sem gondolkozik, minden útzák üresek és puszták; mindazáltal reményljük, hogy nem sokára minden jobbra változik, és az a' kétséges kimenetelű állapot, mellyben már régen fetrengünk, meg fog szűnni.

Egy Hambürgi Majus 21-ik napján írt levélben, melly a' Berlini újság levelekbe van béik-

tatva, így adatik elő azon városnak szomorú állapotja: A' múlt szerda után következett éjjel irodztaó ágyú durrogások által, ébresztettünk fel álmunkból, 24 fontos golyóbisokkal lövöldöztek reánk a' Frantziák, és sok granatokat vetettek bé városunkba, mellyek között sok hullott a' város közép-útzáira, és sok házakat megkárosított. Egy nagy golyóbis az építő hely szomszédságába esett le, a' hol a' testörző polgároknak kvártélyok van, és a' hol egynehány puska poros hordók voltak letéve. — A' polgároknak ágyúik sem halgattak, 's három ágyúikat meg is némították az ellenségnek. — Ezen a' napon 2500 Svékus katonák érkeztek szekereken Hamburgba, és még többek is várattak. Generál Baró *Tettenborn* a' Dánusoknak onnan való elmenetelek után három egész nap hatalmasan védelmezte azon várost, egynehány 100 gyalogkatonától és az oda való polgároktól hathatosan segítettvén.

A' Frankfurti újságoknak 7-ik Juniusi darabjában következő Brémai tudósítás olvastatik: Fr. Generál *Vandamme*, a' ki Majus 29-ik napjának reggelén az Albison az Ochsenwerderi szigetbe által ment, onnan az ellenséget elűzte, és nem keveset fogságra is ejtett közzülök. De avval meg nem elégedett, hanem azon a' napon továbbra is folytatta munkáját. — Generál *Dümonceau* (olvasd *Dümonco*) Winsen mellett az Albison által ment, mellyet látván az ellenség, és attól félvén, hogy körül vétetik, a' békövetkezett éjjel Hamburg városából kiköltözött, mellybe miogyárt akkor bé ment *Vandamme* Fr. vezér.

* * *

Jobbítás. — E' folyó Sz. Iván havának 11-ik napján költ 47-ik Magy. Kurirnak 675-ik lapján, a' 18-ik sorban Julius 8-ik napja helyett, azon hólnapnak 20-ik napját kell érteni; a' 659-ik lapon alólról számlálván a' 6-ik sorban, ezen szók helyett: minden *harmad* napban, kell minden *ötöd* napban olvasni.